

หัวแมงวันน้ำ

Buchanania arborescens (Blume) Blume

วงศ์ ANACARDIACEAE

ชื่ออื่น : จำม่วง

ไม้ต้น

สูง 4-27 ม. อาจผลัดใบบางส่วน มีพุ่มพองใหญ่ตามอายุ เปลือก สีเทาอ่อนถึงสีน้ำตาลอมชมพู เรียบหรือค่อนข้างขรุขระ เปลือกในสีชมพูถึงสีน้ำตาลอมแดง มีน้ำเลี้ยงเป็นยางใส

ใบ : ใบเดี่ยว ออกเวียนสลับ ตกที่ปลายกิ่ง รูปขอบขนานถึงรูปไข่กลับ กว้าง 2.5-7 ม. ยาว 6-20 ซม. (ต้นอ่อนอาจกว้างถึง 9 ซม. ยาวถึง 30 ซม.) ปลายกลมถึงทู่หรือแหลมสั้น โคนรูปลิ้ม ขอบเรียบแต่มักเป็นคลื่น ใบอ่อนสีอมแดง มีขนละเอียดโดยเฉพาะบนเส้นใบ ใบแก่หนาคล้ายหนังบาง เป็นมันด้านบนแล้วเริ่มเกลี้ยงทั้งสองด้าน มีกลิ่นชั้นเมื่อขยี้ เส้นกลางใบนูนด้านบน เส้นใบ 10-18 คู่ มีเส้นใบสั้นๆแซมระหว่างกลาง นูนทั้งสองด้าน เส้นใบย่อยเป็นร่างแหหรือชั้นบันไดจางๆ ค่อนข้างนูนทั้งสองด้าน ก้านใบเล็กเรียวยาว 1.5-3 ซม. ค่อนข้างแบนหรือมีปีกแคบ บางที่มีสีแดงแต้ม กิ่งเล็กเรียว เกลี้ยง มีรอยแผลเป็นที่ใบหลุดร่วงไป

ดอก : ยาวประมาณ 0.8 ซม. เล็ก สีขาวหรือสีครีมดอกสมบูรณ์เพศ กลิ่นหอมอ่อน ออกเป็นช่อ แตกแขนงยาว 8-20 ซม. ที่ซอกใบบนหรือเป็นกลุ่มที่อยู่ปลายกิ่ง ก้านดอกยาว 2-4 มม. สีขาวหรือสีอมแดง กลีบเลี้ยงปลายมีพู่รูปไข่ กว้างหรือกลม (4)5 พูยาว 1-1.5 มม. เกสรตัวผู้ ร่วงเร็ว กลีบดอกรูปรี 4(5) กลีบ ยาวประมาณ 3.5 มม. ปลายหู่หรือกลม บานออกถึงโค้งพับลง โคนซ้อนกัน เกสรตัวผู้ (8)10 อัน ยาวประมาณ 3 มม. อับเรณูรูปหัวลูกศร ก้านชูอับเรณูแคบแปลมใกล้ปลาย งานฐานดอกคล้ายวงแหวนค่อนข้างจักรระหว่างเกสรตัวผู้ รังไข่มี (4)5 แยกกัน ยาวประมาณ 2.5 มม. ก้านเกสรเพศเมียสั้น ยอดเกสรเพศเมียเปี้ยว

ผล : กลมหรือรูปไข่เปี้ยว ยาว 0.8-1.2 ซม. แบน สุกสีม่วงอมแดงแล้วเป็นสีดำ เนื้อบางนุ่ม ผนังผลชั้นในดำ ภายในมี 1 เมล็ดแข็ง

พบในป่าเปิดที่ต่ำ ตามริมน้ำป่าพรุ เขาหินปูน ตามชายฝั่ง